

RAPORT AL CELEI DE-A XVII-A ÎNTÂLNIRI A DIALOGULUI TINERILOR DIN BOR ȘI EKD (JUNGER DIALOG), 21-26 AUGUST 2012, HALLE ȘI LEIPZIG (GERMANIA)

Diac. dr. Cătălin VATAMANU
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dimitru Stăniloae”,
Universitatea „A.I. Cuza” Iași

Pe 21-26 august a avut loc cea de-a XVII-a întâlnire a Dialogului tinerilor (Junger Dialog) între Biserica Ortodoxă Română (BOR) și Biserica Evanghelică din Germania (EKD). În acest an, invitația părții germane a fost de a organiza întâlnirea în orașele universitare Halle și Leipzig, în care sunt și facultăți de Teologie protestantă. La dialog au participat treisprezece tineri din Germania și România.

Dialogul Tinerilor din acest an a fost organizat de Biserica Evanghelică din Germania și Biserica Ortodoxă Română prin intermediul inițiativelor teologilor delegați coordonatori ai evenimentului, Florian Krönke și diac. dr. Cătălin Vatamanu. În cadrul întâlnirilor Junger Dialog, care se desfășoară, de regulă, într-un an în România, în celălalt în Germania, au avut loc discuții despre teme teologice, culturale, sociale, despre practica liturgică a celor două Biserici, despre viața pastoral-misionară a lor.

Tema dialogului din acest an a fost „Misiunea Bisericii în contextul migrației din Europa” („Kirchliches Handeln im Kontext der innereuropäischen Migration”). Dezbaterea acestei teme a presupus un referat principal, „Unitate în diversitate. Ecumenismul ca oportunitate?” și trei referate secundare: „Perspective asupra Europei, în contextul fenomenului migrației: concepte, teme, imagine de ansamblu”, „Ce se întâmplă cu cei care rămân acasă? Perspective pentru țara de origine a emigranților”, „Sunt, într-adevăr, cu toții bine primiți? Perspective pentru țara care primește imigranți”.

Participanții au reliefat de la început că există mai multe aspecte ale acestei teme, care implică provocări foarte diferite pentru

misiunile celor două Biserici. În plus, ambele delegații au prezentat experiențele propriei Biserici cu referire la migrație: pentru partea germană, implicarea Bisericii în fenomenele imigrării și a azilanților are o mare importanță; pentru partea română, una dintre problemele majore în care Biserica s-a implicat și se implică este cea a emigrării și a copiilor rămași acasă fără părinți, în grija rudelor, adeseori copilul mai mare devenind „părinte” pentru ceilalți frați. La o analiză mai minuțioasă, s-a accentuat că experiențele celor două Biserici sunt de fapt foarte asemănătoare. Mulți din fosta Germanie de Est au plecat spre Vest, în așa-numitul *brain exit*, în timp ce în România ultimelor decenii o preocupare majoră a fost integrarea țiganilor. În ciuda unei puternice identități naționale, cele două țări au societăți multiculturale: în România coabitează în bună înțelegere de secole mai multe etnii, iar în Germania unul din cinci locuitori are în spate o istorie ca imigrant.

În general, tema a fost discutată pornind de la termenii sociologici: emigrant, imigrant, excluziune, asimilare, integrare și incluziune. În cazul ultimilor doi termeni, s-a încercat exemplificarea lor. În cazul integrării, s-a dorit diferențierea între procesele politice ale societății și misiunea Bisericii, cu exemple concrete de ajutor practic (de exemplu: consiliere, ajutor pe lângă organele de stat abilitate, cursuri de limbă, oferte sociale și educaționale pentru copii și tineri etc.). În context ecumenic european și local-național, Bisericile sunt datoare să facă auzită poziția lor în cadrul dezbaterilor politice și să accentueze, punând la bază demnitatea creștină, evitarea tratamentelor rele (de exemplu, în Germania, lipsa de teme juridic pentru integrarea solicitanților de azil, care nu au nici măcar drept de muncă). Participanții au căzut de acord că în fața idealurilor europene de mobilitate, de unitate a teritoriului european, de spațiu de lucru și de afaceri comune, precum și a idealului integrării europene stau încă multe granițe. Iar misiunea Bisericii nu poate fi doar de păstrare a identității în comunitățile din diaspora, ci și de desfășurare a unei activități intense, pentru o comunitate pluralistă și deschisă. În cazul celor refugiați, indiferent că ei se simt amenințați obiectiv sau subiectiv, ei trebuie să fie bine primiți. Chiar și în cazul Tratatului Dublin II (2003) au apărut noi provocări, care ar trebui problematizate din punct de vedere bisericesc. Acest acord arată că refugiații și azilanții au o dimensiune europeană

transnațională și de aceea Bisericile trebuie să se implice în unitate ecumenică în spațiul european al procesului politic.

În discuția teologică, ambele delegații au stabilit premise identice. Prin faptul că suntem „chip al lui Dumnezeu”, *imago Dei*, toți oamenii avem aceeași demnitate. Creștinii sunt ei înșiși migranți în această lume, pelerini spre Împărăția lui Dumnezeu. Dar, mai mult, Biserica este un model pentru o societate multiculturală. De aceea, Biserica poartă răspunderea pentru apărarea drepturilor omului și pentru dreptul la o viață mai bună pentru toți. Ea trebuie să poarte de grijă ca diferențele teologice și religios-culturale să nu stea în calea unei societăți deschise. Participanții au fost convinși că o integrare religioasă este un pas esențial pentru o coeziune socială. În acest sens, este necesară o teologie a migrației, care să descrie dimensiunea teologică și practică bisericească, precum și să fie o contribuție pentru o unitate în diversitate și în societate. Desigur, Bisericile nu pot rezolva toate aceste probleme singure. În special Statul și Uniunea Europeană sunt datoare să răspundă în mod eficient problemelor oamenilor cu istorie de migrant. Dacă, teoretic, Biserica poate fi un corector critic al societății, în practică e diferit. Adesea, potențialul critic al Bisericii se limitează la situații concrete, locale, participanții fiind de acord că în problema migrației este necesară o mai bună colaborare între Biserică și Stat, dar, în anumite cazuri, se impune chiar o abordare independentă a celor două instituții.

Când vine vorba de a participa în cadrul unei societăți deschise, parohiile sunt datoare – tocmai pentru că ele sunt parte a societății și a instituțiilor naționale bisericești – să intervină în situații concrete de viață ale oamenilor. Asta înseamnă că din punct de vedere misionar ele sunt primitoare de imigranți, dar acest lucru nu trebuie să fie un motiv de prozelitism. Ele pot accepta persoane având alte religii, confesiuni și culturi, fără a cădea într-un zel misionar de convertire a lor. În satele și în cartierele din orașe, parohiile pot aduce o contribuție importantă pentru coeziunea socială, atunci când toți oamenii arată același respect și își deschid ușile imigranților, fără o conversie forțată. Bisericile nu pot rezolva singure marile probleme sociale, dar ele pot fi un exemplu pentru cum funcționează cu succes coabitarea. Acest lucru este valabil și atunci când este vorba de populismul de dreapta sau extremismul

de dreapta. În special comunitățile sunt datoare să demonteze stereotipurile și să creeze spații în care oamenii se pot întâlni fără preconceptii. Un studiu al Friedrich-Ebert-Stiftung a scos în evidență această provocare pentru Bisericele din Germania, în care se arată că atitudinile populiste de dreapta și antisemite sunt răspândite îndeosebi de membri ai Bisericii. Studiul arată că a fi creștin nu înseamnă automat lipsa atitudinilor rasiste sau discriminatorii, iar pe de altă parte, că și în parohii trebuie să se găsească proiecte și inițiative interculturale și împotriva discriminării.

Cel de-al XVII-lea Dialog al tinerilor din BOR și EKD a debutat oficial pe 21 august cu un cuvânt de bun venit al Prof. dr. Thoele, în Evangelisches Studienhaus Halle (Saale). Pe lângă informațiile teoretice prezentate în cadrul referatelor, participanții au avut parte și de alte evenimente. Accentul a fost pus pe facilitarea de întâlniri cu persoane responsabile de problematica migrației în instituții ale Bisericii Evanghelice și în parohii. Prelegerile și programul de vizite au fost, prin urmare, strâns legate între ele. Din program au făcut parte vizitarea Lothar-Kreyssig-Ökumenezentrum der Evangelischen Kirche in Mitteldeutschland și Ausländer_innenbeauftragten im Landeskirchenamt des Evangelisch-Lutherischen Landeskirche Sachsens. Acolo au fost prezentate diverse inițiative și proiecte pe care Biserica le coordonează la nivel național și care privesc migrația și refugiații.

De asemenea, în exemplificarea misiunii Bisericii Evanghelice, munca practică în parohie nu putea lipsi. Participanții au putut vedea cum în Hoffnungskirchengemeinde din Magdeburg o parohie întregă își deschide ușile pentru oameni diferiți, cu istorie de imigranți, și astfel întâlnirile interculturale și interreligioase au devenit parte integrantă a profilului parohiei. În parohia evanghelică „St. Blasii” din Nordhausen accentul e pus pe lucrul cu refugiați. Acolo se oferă cazare pentru solicitanții de azil. Masa de prânz a fost ocazia unei discuții cu refugiați iranieni.

În Leipzig, a fost vizitat „Departamentul pentru migranți” din cadrul Primăriei, care nu se ocupă doar de probleme de integrare, ci și de dialogul interreligios. Această vizită a fost importantă întrucât tema „Misiunea Bisericii în contextul migrației europene”, așa cum a fost făcut clar și în discuții, nu poate fi tratată doar din punct de vedere religios, căci dialogul cu instituțiile statului este de o importanță fundamentală.

În plus, au fost vizitate obiectivele turistice din Halle, Magdeburg, Dresda și Leipzig. Nou în cadrul celui de-al XVII-lea Junger Dialog a fost seara internațională, în cadrul căreia ambele delegații au pregătit specialități din țara de origine.

Întrucât este o bună tradiție a Dialogului tinerilor, dimensiunea spirituală a întâlnirii a avut întâietate. De aceea, zilele de dialog au fost delimitate de rugăciune, dimineața și seara, înainte și după masă, pe care, când delegația română, când delegația germană, a organizat-o și a susținut-o. Sâmbătă am luat toți parte la slujba Vercerniei în Parohia Ortodoxă Română din Leipzig, iar duminică la Liturghia din Paul-Gerhardt-Kirche, în Leipzig.

În concluzie, trebuie spus că cea de-a XVII-a întâlnire a Junger Dialog a însemnat un dialog teologic prietenos. În 2013, partea românească invită la o nouă întâlnire pe tema: „El va șterge orice lacrimă din ochii lor. Și moartea nu va mai fi...” (Apoc. 21, 4). Atitudinea creștină în fața durerii și a morții.

Participanții delegației BOR aduc delegației germane mulțumiri pentru pregătirea și punerea în aplicare a acestui dialog. De asemenea, participanții mulțumesc EKD și Patriarhiei Române pentru facilitarea în acest an a Junger Dialog, precum și Diakonisches Werk der Evangelischen Kirche in Mitteldeutschland și Evangelisch-Lutherische Landeskirche Sachsens pentru sprijinul financiar.